

คู่มือ

เพื่อระวังอุตสาหกรรมยาสูบ

เล่ม 2

กิจกรรมเพื่อสังคมและการบริจาค
เพื่อสาธารณะโดยบริษัทบุตรี : จริงใจหรือโก่งก่า

ฉบับ ตุลาคม พ.ศ. 2553

สนับสนุนโดย

มูลนิธิรณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ (สสส.)

คำแนะนำ

คู่มือเฝ้าระวังบริษัทบุหรี จัดทำขึ้นเพื่อเป็นเครื่องมือสำหรับเครือข่ายนักทรงคัมไม่สูบบุหรี ในการร่วมกันเป็นหูเป็นตา เฝ้าระวังและบอกกล่าวสังคมให้รู้เท่าทันการที่บริษัทบุหรีใช้ช่องโหว่ของกฎหมายในการทำกิจกรรมเพื่อสังคม หรือ การบริจาคเงินหรือสิ่งของ เพื่อประโยชน์ทางการประชาสัมพันธ์ การสร้างสัมพันธ์กับผู้ใหญ่ในสังคม และ การสร้างภาพพจน์ที่ดีของบริษัท

ทำไมบริษัทบุหรีทำกิจกรรมเพื่อสังคม?

ตั้งแต่ปี 1994 บริษัทบุหรีเริ่มทำกิจกรรมเพื่อสังคมในภูมิภาคอาเซียน เนื่องจากเริ่มมีกฎหมายและนโยบายควบคุมการสูบบุหรีที่เข้มแข็งมากขึ้น นอกจากนั้น การสูบบุหรีและบริษัทบุหรีเป็นที่ยอมรับของสังคมลดลง การทำกิจกรรมเพื่อสังคมจึงเป็นกลยุทธ์เพื่อสนองวัตถุประสงค์ 3 ประการได้แก่

- ประการแรกคือต้องการสร้างภาพพจน์ของความดีงามโดยผูกพันกับองค์กรสาธารณะประโยชน์ที่ได้รับการยกย่องนับถือจากสังคมและเน้นให้เป็นภาพข่าวประชาสัมพันธ์
- ประการที่สองคือ “ซื้อ” ความเจียม องค์กรนั้น ๆ ก็จะไม่แสดงออกหรือไม่สนับสนุนในเรื่องบุหรีและสุขภาพ
- ประการที่สามคือ ซื้อโอกาสในการเข้าถึงผู้ใหญ่และผู้มีอำนาจในภาคส่วนต่างๆ ของสังคม

ทำไมเราไม่ควรรับเงินหรือสิ่งของจากบริษัทบุหรี บริษัทไม่ได้มาโฆษณาบุหรี

จากเอกสารลับของบริษัทบุหรีที่เปิดเผยออกมาหลายปีก่อน บริษัทบุหรีบอกชัดเจนว่าไม่มีการให้ใดๆ ที่ไม่ต้องการผลตอบแทน วัตถุประสงค์ของการทำกิจกรรมสาธารณะประโยชน์ของบริษัทบุหรีไม่ใช่การโฆษณาบุหรีโดยตรง แต่เพื่อเหตุผลอื่นๆ คือการสร้างภาพลักษณ์ของบริษัท หรือ การเข้าถึงผู้มีอำนาจในการออกนโยบาย ซึ่งสุดท้ายก็เพื่อผลประโยชน์ทางธุรกิจและ ผลกำไรที่มากขึ้นนั่นเอง เพราะฉะนั้นการรับเงินหรือสิ่งของจากบริษัทบุหรีจึงทำให้เราตกเป็นเครื่องมือของบริษัทในการขายบุหรีให้ได้เพิ่มขึ้นซึ่งส่งผลต่อสุขภาพของประชาชนชาวไทย

เราเฝ้าระวังอะไรบ้าง?

- กิจกรรมเพื่อสังคม เช่น งาน กีฬา ศิลปะ สิ่งแวดล้อม หรือ งานประเพณี
- การบริจาคเงินแก่องค์กรต่างๆ
- การจัดกิจกรรมกับสื่อมวลชน

เฝ้าระวังที่ไหน?

1. โรงเรียน วัด งานประเพณี งานคอนเสิร์ต
2. ข่าวนั่งสื่อพิมพ์ โทรทัศน์ วิทยุ
3. อินเทอร์เน็ต หรือเว็บไซต์ของบริษัท
4. ป้ายประชาสัมพันธ์ หรือ การประชาสัมพันธ์รูปแบบอื่นๆ (เช่นงานแถลงข่าว ชื่อบริษัท บุหรี่ โลโก้บริษัทบุหรี่ ตามสื่อสิ่งพิมพ์ โทรทัศน์ วิทยุ)

อุปกรณ์ที่ต้องใช้

1. คู่มือเล่มนี้
2. สมุดโน้ตเล็กๆ และ ปากกา
3. กล้องถ่ายภาพ หรือ กล้องโทรศัพท์มือถือ (ถ้ามี)

บันทึกอะไรบ้าง?

- บริษัทบุหรี่ใดเป็นผู้สนับสนุน
- ใครคือองค์กรแนวร่วม หรือใครคือผู้รับผลประโยชน์
- สนับสนุนอะไรบ้าง เป็นจำนวนเท่าไร
- สังเกตป้ายประชาสัมพันธ์ หรือ การประชาสัมพันธ์รูปแบบอื่นๆ (เช่นงานแถลงข่าว โลโก้บริษัทบุหรี่ตามสิ่งตีพิมพ์)

แล้วแจ้งข้อมูลไปที่ไหน?

1. โครงการศึกษาและเฝ้าระวังอุตสาหกรรมยาสูบ โทร 089 816 0664
e-mail TIWATCH01@gmail.com
2. มูลนิธิรณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่ โทร 02-278-1828
3. สำนักควบคุมการบริโภคยาสูบ กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข
โทรสายด่วนที่ 0 2590 3342

บริษัทบุหรีในประเทศไทย และ โลโก้บริษัท

ในการทำกิจกรรมเพื่อสังคมของบริษัทบุหรี เราอาจจะสังเกตจากโลโก้ของบริษัทที่มักมีติดไว้ในงานหรือป้ายประชาสัมพันธ์ต่างๆ

ชื่อบริษัท	ลักษณะโลโก้
โรงงานยาสูบ	
บริษัท ฟิลลิป มอริส ประเทศไทย	
บริษัท บริติช อเมริกัน โทแบคโค	
บริษัท เจแปน โทแบคโค	

เพื่าระวังกิจกรรมเพื่อสังคม

สนับสนุนหรือจัด คอนเสิร์ต กีฬา ศิลปะ งานประเพณี

ข้อมูลประกอบ: ส่วนใหญ่มาในรูปแบบเป็นสปอนเซอร์ร่วมจัดงาน อาจจะมีการจัดบุชขายบุหรี่ปริ หรือ จัดบุชกิจกรรมในงานร่วมด้วย

กิจกรรมรณรงค์เพื่อสังคมของโรงพยาบาล

โรงพยาบาลสนับสนุนงานบุญบั้งไฟที่จังหวัดเชียงใหม่และมีการจัดบุชประชาสัมพันธ์โดยมีผู้หญิงสวยเชิญชวนเข้าบุช

สนับสนุนหรือจัดกิจกรรมเกี่ยวกับเยาวชน

ข้อมูลประกอบ: อาจจะมาในรูปแบบต่างๆ และ ร่วมจัดกับหน่วยงานอื่น เช่น การประกวดภาพวาดของเยาวชน การจัดค่ายเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม การจัดค่ายกิจกรรมเกี่ยวกับส่งเสริมภาษาต่างประเทศ

การจัดค่ายเยาวชนคนรักปลา ให้กับโรงเรียนต่างๆ โดยโรงงานยาสูบ มีตราสัญลักษณ์ของบริษัทประชาสัมพันธ์ติดที่ป้าย เสื้อ และ กระเป๋าแจกให้กับเยาวชน

สนับสนุนหรือจัดกิจกรรมเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม

ข้อมูลประกอบ: เน้นเกี่ยวกับการปลูกป่า ต้นไม้ และ การรักษาสายน้ำเพื่อการปลูกต้นยาสูบ

บริษัทฟิลลิป มอริส ร่วมกับบริษัทคู่ค้า จัดโครงการเยาวชน พิทักษ์รักษาสายน้ำ โดยเน้นจังหวัดที่มีการปลูกยาสูบ

สนับสนุนเงินหรือจัดงานเลี้ยงสื่อมวลชน

ข้อมูลประกอบ: บริจาคเงินโครงการที่จัดโดยหนังสือพิมพ์ หรือ จัดเลี้ยงขอบคุณ หรือ พาสื่อมวลชนไปทัศนศึกษา ตามต่างจังหวัด เพื่อสร้างภาพพจน์ของบริษัท และ สร้างโอกาสทำความรู้จักกับสื่อมวลชน นักข่าว เป็นต้น

โรงงานยาสูบจัดงาน Thank you party ให้กับสื่อมวลชน โดยมีการจัดพาไปเที่ยวนอกสถานที่

สนับสนุนหรือจัดโครงการป้องกันเยาวชนสูบบุหรี่

ข้อมูลประกอบ: อาจจะเป็นในรูปแบบสนับสนุนเงินจัดโครงการเกี่ยวกับลด ละ เลิกบุหรี่ใน โรงเรียนหรือชุมชน หรือ การจัดทำป้ายไม่ขายบุหรี่ให้แก่เยาวชน ติดตามร้านค้า ซึ่งเป็นการสร้างภาพและมีกสนับสนุนโครงการที่ไม่มีประสิทธิภาพในการป้องกันผู้สูบบุหรี่ใหม่

โครงการ 18+ ของบริษัทฟิลลิป มอริส

สนับสนุนหรือจัดโครงการเกี่ยวกับการพัฒนาชนบท ชุมชน และ โครงการของรัฐอื่นๆ

ข้อมูลประกอบ: ส่วนใหญ่เป็นการทำกิจกรรม จัดสร้างสิ่งของ เครื่องเล่นเด็ก หรือ สร้าง วัด โบสถ์ มัสยิด นอกจากนี้ยังเป็นสปอนเซอร์ ร่วมกับหน่วยงานอื่นๆ และ หน่วยงานรัฐ เพื่อเข้าถึงผู้ใหญ่ในประเทศ

มัสยิดสร้างโดยโรงงานยาสูบ มีการติดป้ายชัดเจน

บริษัทฟิลลิป มอริส ร่วมกับหอการค้าอเมริกันเป็นสปอนเซอร์ให้กับกรมศุลกากรจัดประชุม

เพื่อการบริจาคในรูปแบบต่างๆ

บริจาคให้แก่องค์กรการกุศล หรือ หน่วยงานของรัฐ

ข้อมูลประกอบ: บริจาคสิ่งของ เงิน ให้กับองค์กรการกุศลขนาดใหญ่ หรือ หน่วยงานรัฐ ทั้ง โรงพยาบาล มหาวิทยาลัย มักเป็นข่าวตามโทรทัศน์ และ หน้าหนังสือพิมพ์

บริษัทบริติช อเมริกันโทแบคโค บริจาคเงินให้กรุงเทพมหานคร เพื่อโครงการทำความสะอาดคลองแสนแสบ

บริจาคเงินให้โรงเรียน หรือ สถานศึกษาอื่นๆ

ข้อมูลประกอบ: บริจาคในรูปแบบให้ทุนการศึกษา หรือ สร้างโรงเรียน ห้องเรียน ซ่อมอุปกรณ์การเรียน

โรงงานยาสูบสร้างตึกเรียน และติดป้ายขนาดใหญ่หน้าตึกเรียน

จดหมายรายงานผู้บริหารจากโรงเรียนที่ได้รับ
บริจาคถึงน้ำจากบริษัทฟิลลิป มอริส

บริจาคเงินให้สมาคมกีฬา คนตรี

ข้อมูลประกอบ: บริจาคในรูปแบบสนับสนุนสมาคม ส่วนใหญ่ให้ต่อเนื่องเป็นระยะเวลาหลายปี

โรงงานยาสูบสนับสนุนสมาคมยิมนาสติกแห่งประเทศไทย เป็นเงินถึง 17 ล้านบาท มีการถ่ายรูปประชาสัมพันธ์ออกรายการโทรทัศน์

บริจาคเพื่อการบรรเทาสาธารณภัย กรณีเกิดภัยพิบัติ

ข้อมูลประกอบ: บริจาคช่วยภัยพิบัติ เช่น น้ำท่วม ดินถล่ม แผ่นดินไหว โดยผ่านองค์การการกุศลขนาดใหญ่ หรือ ผ่านสื่อต่างๆ ที่เป็นตัวกลางนำสิ่งของบริจาคไปยังชนภัยพิบัติ เช่น โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ เป็นต้น

โรงงานยาสูบ มอบเงินจำนวน 1,000,000 บาท ผ่านรายการพิเศษ “ธารน้ำใจช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัยได้” ณ สถานีโทรทัศน์กองทัพบก ช่อง 5 เพื่อช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัยภาคใต้ เมื่อวันที่ 11 พฤศจิกายน 2552

สนับสนุนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและไม่เกี่ยวกับยาสูบ

ข้อมูลประกอบ: สนับสนุนทุนวิจัยเกี่ยวกับยาสูบ หรือ อื่นๆให้กับอาจารย์มหาวิทยาลัย

เป้าหมายที่แท้จริง?

ข่าวประชาสัมพันธ์ที่บริษัทบุหรี่ได้รับหลังจากจัดกิจกรรมสาธารณะประโยชน์แฝงโฆษณาประชาสัมพันธ์

คืนสู่สังคม

เมื่อวันที่ 24-25 พฤศจิกายนที่ผ่านมา สมาคมผู้บริโภคยาสูบแห่งประเทศไทย ร่วมกับ มูลนิธิเพื่อเด็กและเยาวชน (ประเทศไทย) จำกัด บริษัท อสมิตี เอนิโอสรี การ์เมนต์ จำกัด บริษัท โชนน โชนนไค้ เกียปเปรีดี โชนนไค้ จำกัด และ บริษัท รีมัลป เมริท (ไทยแลนด์) จำกัด จัดกิจกรรมนิทรรศการและประชุมสภาทนายความนักเรียนที่จังหวัดกาญจนบุรี 29 โรงเรียน โดยทางสภาทนายความได้จัดมอบรางวัล ดังนี้ 1

สำหรับโรงเรียนที่ได้รับรางวัล ได้แก่ รางวัลที่ 1 โรงเรียนอนุชนพานิชยสถาน เชียงใหม่ รางวัลที่ 2 โรงเรียนพานิชย์วิทย์ฯ เชียงใหม่ รางวัลที่ 3 โรงเรียนพานิชย์วิทย์ฯ เชียงใหม่ รางวัลชนะเลิศอันดับที่ 1 โรงเรียนพานิชย์วิทย์ฯ เชียงใหม่ รางวัลรองชนะเลิศอันดับที่ 2 โรงเรียนพานิชย์วิทย์ฯ เชียงใหม่ รางวัลชนะเลิศอันดับที่ 3 โรงเรียนพานิชย์วิทย์ฯ เชียงใหม่ และรางวัลชมเชยพิเศษ โรงเรียนแม่ริมสุพรรณภูมิวิทยา โดยมอบเงินรางวัลและมูลค่ารวม 76,000 บาท สำหรับนำไปใช้ดูแลรักษาการศึกษาแก่เด็กที่ส่งมอบรางวัลเข้าสู่วัยเรียนที่เข้าร่วมโครงการดังกล่าว

การตลาดเพื่อสังคม : ตอบโจทย์หมู่บ้านนอก รับยอดขายลดหลังรัฐห้ามโซวสินค้า

....จากการบอกเล่าของ อาโชค งามโมฮาน ผู้จัดการใหญ่ ฟิลลิป มอริส (ประเทศไทย) จำกัด ผู้จำหน่ายบุหรี่ภายใต้เครื่องหมายการค้า "มารล์โบโล" และ "แอลเอ็ม" ในไทย บอกเล่าว่า...
.... โครงการเยาวชนพิทักษ์รักสายน้ำ วันที่ 2 ที่ฟิลลิป มอริสฯ ร่วมกับตัวแทนในการรับซื้อใบยาสูบ ระดับอินเตอร์เนชันแนล คอมปะนี อย่างบริษัทอะลายแอนซ์ วัน เซอร์วิสเชส (ประเทศไทย) และบริษัทสยามโทแมคโค เอ็กซ์พอร์ต จำกัด (STEC)

นักเรียนอาสา - คณะผู้บริหารจากโรงงานยาสูบ กระทรวงการคลัง นำโดย นายวิภา พิชัยพันธุ์พิลา รองผู้อำนวยการ หรือผู้อำนวยการอาวุโสของเขตอุตสาหกรรม นำโดย สด.ศ.สุจินต์ อึ้งกิติยานิจ คณะดี คณะธรรมะ โรงเรียนอัสสัมชัญวัดโสมนัสการ "ฮารอนคนวิเศษ" มีนักเรียนจาก 20 โรงเรียนทั่วกรุงเทพฯ เข้าร่วมโครงการในวันที่ ๘ คณะธรรมะ มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ กรุงเทพฯ

เป้าหมายที่แท้จริง คลิปข่าวประชาสัมพันธ์บริษัทบุหรี่สนับสนุนงานกิจกรรม เพื่อสังคมจากหนังสือพิมพ์ต่างๆ

ฉบับ ตุลาคม พ.ศ. 2553

จัดทำโดย

เครือข่ายเฝ้าระวังอุตสาหกรรมยาสูบ
มูลนิธิรณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่
เครือข่ายนักรณรงค์ไม่สูบบุหรี่ เอเชีย

กองบรรณาธิการ

ผศ.ดร. ปิยะรัตน์ นิมพิทักษ์พงศ์
คุณสถาพร จิรัตนานนท์
ผศ.ดร.ณรงค์ศักดิ์ หนูสอน
ดร.ไพรัตน์ อันอินทร์
คุณกำหนด มีจักร

ขอขอบคุณ

คุณบังอร ฤทธิภักดี
คุณชูรุณี พิชญกุลมงคล

สนับสนุนโดย

ศูนย์วิจัยและจัดการความรู้เพื่อการควบคุมยาสูบ (ศจย.)
Southeast Asia Tobacco Control Alliance (SEATCA)
มูลนิธิรณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่ (มสบ.)
มหาวิทยาลัยย่นเรศวร

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ (สสส.)